Programma van lezingen en activiteiten

De archeologische expositie 'Gouden Vrouwen' is een duik in de verrassend rijke cultuur van de Franken. U staat oog in oog met spectaculaire schatvondsten: flonkerende sieraden met stenen uit India, glaswerk, munten en huisraad. Frankische vrouwen staan vol in de schijnwerpers. Lezingen en activiteiten geven de kans de fascinerende wereld van de Franken nóg beter te leren kennen.

Aanvang lezingen: 16.00 uur (inloop vanaf 15.30 uur), duur 60 minuten.

Toegangsprijs lezingen:

- € 9,50, inclusief drankje/hartigheidje na de lezing.
- Bezoek aan de expositie vooraf is uiteraard mogelijk:
  Toegangsprijs expositie € 9,50 (Museumkaart, Cunerapas, Rembrandtkaart, VIP-kaart Vriendenloterij: gratis)

Activiteiten: tijdstippen en tarieven zie in onderstaand overzicht.

Aanmelden: arrangementen@stadsmuseumrhenen.nl

Spreker	Datum	Onderwerp/Activiteit
Drs. Peter Weterings gemeentelijk archeoloog, gemeente Utrechtse Heuvelrug 	**Zaterdag 13 april 2024**	**Lezing: Archeologische ontdekkingen op de Utrechtse Heuvelrug** De Utrechtse Heuvelrug is al ruim 100.000 jaar een gewilde omgeving. Mensen hebben er rondgetrokken, gejaagd, gewoond, geboerd en hun dierbaren begraven. Dat maakt het landschap tot een paradijs voor archeologen. Archeoloog Peter Weterings kan als geen ander vertellen over ontdekkingen in deze omgeving, van urnen tot munten en zelfs een Frankisch zwaard. Hij neemt u mee op een reis door de tijd langs de N225. In de middeleeuwen bekend als de Via Regia tussen Utrecht en Keulen, maar waarschijnlijk in de prehistorie al een belangrijke (handels)route. In de buurt hebben mogelijk Frankische nederzettingen gelegen. Definitieve bewijzen daarvan worden nog gezocht. Hoe dat precies zit, hoort u tijdens deze lezing.

Drs. Martijn Pieters Kunsthistoricus; docent Vrije Academie 	**Zaterdag** **25 mei 2024**	**Van Clovis naar Karel. Kunst en cultuur in de Merovingische en Karolingische tijd.** Na de val van het Romeinse Rijk (476) werd de Utrechtse Heuvelrug bevolkt door allerlei stammen en volken, zoals de Germanen en Franken. Sommige woonden daar al voor de komst der Romeinen, andere trokken later naar deze gebieden. Uiteindelijk zou de stam van de Franken dominant worden. Dat leidde uiteindelijk tot het Karolingische Rijk, onder Karel de Grote en zijn nazaten. In tegenstelling tot wat vaak gedacht wordt was de periode 750-900 na Christus allesbehalve een duistere of onderontwikkelde tijd. Je kunt spreken van een hoogstaande cultuur, met prachtige voorwerpen, technische innovatie en een grote mobiliteit van de mensen. Wegen werden aangelegd, kanalen gegraven, kerken gebouwd, reliekhouders gemaakt en boeken verlucht. Martijn Pieters laat u kennismaken met de Vroege Middeleeuwen en overgang naar de Karolingische tijd.
Drs. Louis Runhaar priester Aartsbisdom Utrecht; custos reliquiarum 	**Zaterdag** **8 juni 2024** **Cuneradag!**	**Lezing: Het bijzondere verhaal van Cunera's schedel-reliek.** Net voor de protestantse Reformatie in de zestiende eeuw werd het schedel-reliek van de heilige Cunera naar een veiliger plek overgebracht, naar Utrecht. Maar nu komt het terug naar Rhenen. Een unieke gebeurtenis! Dit voor katholieken heilige voorwerp behoort tot de uitzonderlijke reliekschat van de oud-katholieke Gertrudiskathedraal in Utrecht. Met 1700 voorwerpen - van botjes tot schedels en textiel - is dat de grootste reliekencollectie van Nederland boven de rivieren. De vondst, in 2008, trok zelfs het NOS-Journaal. Wat is het verhaal van de legendarische 'gouden vrouw' Cunera van Rhenen, en hoe belandden haar overblijfselen in de stad Utrecht? En wat maakt de reliekschat van de Gertrudiskathedraal nu eigenlijk zo uitzonderlijk? Priester en custos reliquiarum (reliekbewaarder) Louis Runhaar is een bevlogen verteller.

Dr. Annemarieke Willemsen conservator collectie Middeleeuwen - Rijksmuseum van Oudheden, Leiden 	**Zaterdag 22 juni 2024**	**Lezing: Het wonderboek van Cunera** Cunera van Rhenen was in de late middeleeuwen zo populair, dat in 1515 een gedrukt boekje verscheen met haar levensverhaal. Het is versierd met houtsnedes en bevat ook 44 wonderen die de heilige Cunera had bewerkstelligd tussen 1318 en 1515. Die gaan vaak over paarden en ziek vee, maar 17 keer draait het om geredde kinderen. Annemarieke Willemsen vertelt over de hulpvragen van leken aan een heilige, in de vroege middeleeuwen. De wonderverhalen geven een inkijkje in de beweegredenen van pelgrims om naar Rhenen te komen, de kwaliteiten van Cunera én de zorgen van laatmiddeleeuwse mensen..
Wandeling rond de Donderberg, circa 1 uur Nadere informatie, incl. dag en aanvangstijd volgt.	**Vanaf juli 1 keer per maand**	**Wandeling**: **ca 3,5 kilometer over het vroegmiddeleeuwse grafveld op de Donderberg.** Een gids vertelt onderweg bijzondere verhalen over de specifieke ligging van het grafveld, grafrituelen en het werk van archeologen. Maar ook over het leven en handel in de Frankische tijd. Individueel aanmelden via arrangementen@stadsmuseumrhenen.nl. Deelname v.a. 14 jaar Kosten € 5,- p.p. Max. 15 personen kunnen deelnemen; start wandeling vanaf P Paardenveld (Veerweg). Redelijke conditie vereist (ivm helling).
Diverse workshops en vertellingen Nadere informatie volgt.	**Zaterdag 15 juni 2024**	**Doe-activiteiten voor jong en oud in het kader van de Nationale Archeologie Dagen i.s.m. de gemeente Rhenen.**
Drs. Mette Langbroek archeoloog, materiaal-specialist Vroege Middeleeuwen, onderzoeker bij SAGA archeologie 	**Zaterdag 20 juli 2024**	**Lezing: De wereld om je hals. Over kralen(kettingen) in de Vroege Middeleeuwen** Sieraden maken ook de Frankische vrouw! Archeologen treffen in hun graven vaak de prachtigste kralenkettingen aan. Aan hen meegegeven door hun dierbaren, voor in het hiernamaals. De kralenkettingen die archeologen vonden op de Donderberg waren veelkleurig en hadden allerlei decoraties. De materialen waarvan ze waren gemaakt lopen uiteen van barnsteen, tot bergkristal, glas en amethist. Soms zaten er munten aan de snoeren. Het maakproces van de kralen lijkt simpel, maar er zit een hele wereld achter. Ook aan de herkomst van de glazen kralen kleeft een bijzonder verhaal. In haar lezing zal Mette Langbroek spreken over de kralenproductie én hoe kralen in de vroege middeleeuwen vaak over enorme afstanden werden geïmporteerd.

Dr. Wim Kemme archeoloog, beheerder archeologisch depot provincie Utrecht 	**<u>Vrijdag</u> 16 augustus 2024**	**Lezing: Handelsroutes en -betrekkingen in de Frankische tijd.** Betekende de val van het Romeinse Rijk dat de handel stil kwam te liggen? En dat er op de Utrechtse Heuvelrug een tijd aanbrak van stilstand, zonder uitwisseling met andere werelden? Geenszins! Het vroegmiddeleeuws grafveld op de Donderberg bij Rhenen bevatte voorwerpen uit allerlei delen van Europa. Maar ook uit India en Egypte. Je bestelde vanuit 'Nederland' echter niet zomaar een glas of een edelsteen in Afrika of Azië. Alles draaide om het fenomeen ruilhandel. Wim Kemme vertelt hoe de handel liep, wie er aan deelnam, en waarom de handel op gegeven moment schijnbaar ophield. U komt van alles te weten over wegen op de Utrechtse Heuvelrug, en hoe zij verbonden waren met routes in alle windrichtingen.
Archeodag Utrecht 2024	**Zaterdag 5 oktober 2024**	Dag voor archeologen (professionals en amateurs) uit de provincie Utrecht. *Een evenement van Landschap Erfgoed Utrecht.*
ArcheoHotspots / PAN middag	**Zaterdag 19 oktober 2024**	Een dag voor zoekers van archeologische objecten, toevalsvinders, (metaaldetector)zoekers en collectiebezitters. Ze kunnen hun vondsten ter beoordeling laten zien aan experts. Verder zijn er diverse korte presentaties. *Een evenement van Landschap Erfgoed Utrecht i.s.m. Stadsmuseum Rhenen*
Drs. Dorothee Olthof Archeoloog, PRAE archeologie en educatie 	**Zaterdag 2 november 2024**	**Lezing: Een dag uit het leven van Frankische vrouwen. Een reis voor je zintuigen.** Frankische vrouwen: wat weten we eigenlijk van hun dagelijks leven? Schriftelijke bronnen en archeologische vondsten geven ons inkijkjes in het leven van koninginnen, abdissen en boerinnen. In deze lezing krijgt u een kijkje in hun woonwereld, hun taken en hun eetgedrag. Ook is er aandacht voor hun zo kleurrijke kleding en de manier waarop zij omgingen met persoonlijke verzorging. Tijdens deze interactieve lezing komen alle zintuigen aan bod. Dorothee Olthof laat haar publiek ruiken, proeven en tasten.

Drs. Joep Hendriks Senior archeoloog gemeente Nijmegen 	**Zaterdag 23 november 2024**	**Lezing: Over de Franken, en wat we van hun grafvelden leren.** Vanaf de late 5e eeuw ontstonden in grote delen van Noord-Gallië nieuwe grafvelden, tot in het Utrechts-Gelderse rivierengebied aan toe. Ze staan vanwege hun vaak strakke ordening bekend als 'rijengrafvelden' en zijn vaak voorzien van vele grafgiften, zoals wapens en sieraden. Sommige van deze grafvelden, zoals die van Rhenen, Wageningen en Wijchen, waren echter al bijna honderd jaar in gebruik. En wel door de 'Franken', zoals we hen doorgaans noemen. Maar wie waren zij en waar kwamen zij vandaan? Joep Hendriks neemt u mee in het onderzoek naar de Frankische grafvelden en laat u zien hoe dit nieuwe inzichten oplevert over de samenstelling van de vroeg-middeleeuwse samenleving.